

Adelgade 13
1304 København K
Telefon 7226 7000
Fax 7226 7070
info@trafikstyrelsen.dk
www.trafikstyrelsen.dk

Adgangskrav til lokoføreruddannelsen i Danmarks nabolande

Trafikstyrelsen har gennemført en rundspørge til jernbanemyndighederne i Danmarks nabolande vedrørende adgangskrav til lokomotivføreruddannelsen. Nedenfor er beskrevet, hvad Trafikstyrelsen har fået oplyst. Da adgangskravene i Norge og Sverige er mere detaljerede, er beskrivelsen af adgangskravene tilsvarende mere udførlige end for Tyskland, Holland og Storbritannien, hvor kravene ikke er så detaljerede.

Til brug for sammenligning med oplysningerne fra nabolandene skal her nævnes adgangskravene til lokomotivføreruddannelsen i Danmark. Kravene er beskrevet i Undervisningsministeriets bekendtgørelse BEK nr. 191 af 18/03/2005 "Bekendtgørelse om uddannelse til fører af trækraftenheder inden for jernbanedrift (lokomotivfører)".

"Adgang til uddannelsen

§ 7. Adgang til uddannelsen har personer, som er ansat i en af Trafikstyrelsen godkendt jernbanevirksomhed eller jernbaneinfrastrukturforvalter og som:

- 1) er fyldt 21 år ved påbegyndelse af uddannelsen,*
- 2) kan opfylde helbredskravene på jernbaneområdet, jf. trafikministeriets bekendtgørelse nr. 510 af 20. juni 2002 om helbredskrav på jernbaneområdet med senere ændringer,*
- 3) har en legemshøjde i området 165-195 cm.,*
- 4) har gennemgået en erhvervspsykologisk test med vurdering af overblik, ansvarsbevidsthed, stresstolerance, præcision, selvstændighed, teknisk forståelse, sprogfærdighed, initiativ, tolerance og fleksibilitet, kort og langtidshukommelse og simultankapacitet og*
- 5) ikke er dømt for et strafbart forhold, der begrundet nærliggende fare for misbrug af ansættelsesforholdet og ikke administrativt er frataget retten til at gøre tjeneste som lokomotivfører eller ved dom ubetinget er frataget denne ret."*

Disse krav er i øvrigt enslydende med kravene opstillet i Trafikstyrelsens BJ. nr. 2-020.001 "Bestemmelser om krav til lokomotivførere" af 09. maj 2005.

Da kun personer, som er ansatte i en godkendt jernbanevirksomhed eller infrastrukturforvalter kan påbegynde uddannelsen, gælder der-

Notat

Journal T063-000353

Dato 04.04.2008

med også de krav og betingelser, som er fastlagt i overenskomsten gældende for lokomotivførere. Det kræves i overenskomsten, at ansøgere skal have 9./10. klasse suppleret med HTX, matematisk studentereksamen eller et svendebrev inden for el- eller metalfagene.

Sverige

Det er stadig muligt at få en virksomhedsintern lokomotivføreruddannelse i Sverige, men langt de fleste lokomotivførere uddannes gennem en offentlig erhvervsuddannelse – eller KY (Kvalificerad Yrkesutbildning), som det hedder i Sverige. Der er flere udbydere af uddannelsen. Den største er Järnvägsskolan, som hører under Banverket (pendant til Banedanmark). Normalt varer uddannelsen 40 uger med efterfølgende attestkørsel mv. i en virksomhed.

Der er ikke fastsat noget krav til mindstealder, men branchen holder sig til de 20 år.

Adgangskravene til uddannelsen adskiller sig fra de danske derved, at de ikke foreskriver ansættelse i virksomhed. Der kræves ikke svendebrev eller teknisk studentereksamen.

Der stilles de samme krav til eleven som til videregående uddannelser; dvs. studentereksamen eller ligeværdig eksamen. Desuden opfylder personer over 25 år med 4 års erhvervs erfaring (ikke nødvendigvis jernbanerelevant), og med gymnasial eksamen i svensk og engelsk, adgangskravene. Personer med længerevarende erfaring fra jernbanedrift kan også under visse omstændigheder opnå dispensation for uddannelseskraft.

Eleverne skal kunne svensk.

Eleverne skal gennemgå en psykologtest.

Eleverne er ikke ansat i virksomhederne, og skal derfor selv finansiere deres underhold under uddannelse. Uddannelserne berettiger dog til studielån.

Norge

Lokomotivføreruddannelsen er offentlig og "SU-berettiget", dvs., der kræves ikke ansættelse i en jernbanevirksomhed for at blive optaget. Uddannelsen er placeret under Jernbaneverket, som er udpeget som skoleoperatør af det statslige organ, som organiserer erhvervsuddannelser.

Ansøger skal være fyldt 20 år ved uddannelsens start. Derudover kræves enten svendebrev (elektriker, mekaniker eller lign.) eller en af følgende eksaminer, som er adgangsgivende til videregående uddannelser:

- Afslutning af teknisk skole (HTX-lignende)
- Studentereksamen med vægt på matematik eller fysik

Et alternativt optagelseskrav er realkompetence, for eksempel 5 års arbejdserfaring fra "elektriske eller mekaniske fag".

Desuden kan personer optages, som har:

- Eksamen som er adgangsgivende til videregående uddannelser
- svendebrev indenfor tekniske fag (murer, rør lægger, tømrer, maler mv.)
- mindst 5 års jobberfaring fra sikkerhedsklassificeret funktion på jernbanen
- 5 års erfaring som tunnelbanefører

Personer med disse kvalifikationer skal gennemgå et teknisk forkursus (selvstudium baseret på e-learning) på 3 måneder. Forløbet afsluttes med prøve på Jernbaneskolen.

Personernes "personlige og psykiske egenskaber" testes af Norsk Jernbaneskole.

Krav om norske sprogkundskaber ligger implicit i uddannelseskravene.

Det kan oplyses, at ved det seneste optag til lokomotivføreruddannelsen var der over 600 ansøgere.

Holland

Holland har ingen formelle adgangskrav udover alder, helbredsgodkendelse og egnethed, som vurderes gennem en erhvervspsykologisk test.

Ansøger skal være fyldt 21 år såfremt vedkommende skal køre på det samlede net og over en bestemt hastighed, dvs. den type trafik, som den danske lokomotivførerlicens giver ret til at udføre. Såfremt ved-

kommende kun skal køre med begrænset hastighed og en begrænset strækning kan alderskravet nedsættes til 18 år.

Personerne skal desuden have hollandske sprogkundskaber på et niveau nødvendigt for kommunikationen med trafikstyringspersonale, rangerpersonale mv.

Der er ikke noget formelt krav om, at man skal have en bestemt uddannelse for at blive lokomotivfører. I praksis efterlever man dog et niveau, der svarer til mindst 9 års skolegang, hvilket svarer til de krav, som stilles i EU's lokomotivførerdirektiv, samt yderligere teknisk uddannelse.

Branchen står for certificering af lokomotivførerne. Lokomotivførere kan således kun certificeres gennem godkendte jernbanevirksomheder eller træningscentre, som er godkendte af den hollandske jernbanemyndighed.

Tyskland

I Tyskland er mindstealderen 20 år for personer, som ønsker et såkaldt "Führerschein Klasse 3", der er det højeste niveau for en lokomotivfører. Führerschein Klasse 3 ("kørekort, klasse 3") kan sidestilles med den danske lokomotivførerlicens. Der er intet krav om, at vedkommende skal være ansat i en jernbanevirksomhed. Der findes et antal uddannelsescentre, som tilbyder uddannelse af lokomotivførere. Endvidere skal personer leve op til jernbanemyndighedens krav til duellighed. Der stilles helbredsmæssige krav og et generelt krav til personens egnethed til lokomotivførerfunktionen. Det drejer sig om koncentrations- og reaktionsevne, simultankapacitet, orienteringssans, opmærksomhed mv. Disse egenskaber kan fastslås gennem erhvervspsykologiske test.

Personerne skal endvidere leve op til de af jernbanemyndigheden godkendte helbreds krav, som aktuelt er formuleret af Deutsche Bahn eller den tyske transportbrancheforening VDV.

Personerne skal beherske det tyske sprog i skrift og tale på et niveau, som muliggør kommunikation med infrastrukturforvalteren i de situationer, som kan opstå i forbindelse med lokomotivførerarbejdet. Efter uddannelsen skal vedkommende særligt kunne forstå, videregive og skrive trafikale ordrer og meddelelser.

Storbritannien

I Storbritannien er de nationale adgangskrav forankret i kompetencebeskrivelse og kompetencetest baseret på lokomotivførerfunktionen. Mindstealderen er 21 år på Network Rails infrastruktur udover almindelig duellighed (helbreds krav og erhvervspsykologisk test). I Storbri-

tannien drøftede man i slutningen af 80'erne, hvorvidt man skulle have en teknisk baggrund eller ej for at påbegynde uddannelsen som lokomotivførere. Jernbanemyndigheden i UK anser egenskaber som koncentrationsevne, "multitasking", overblik m.v. for at være vigtigere egenskaber end teknisk indsigt. Disse egenskaber skal testes af akkrediterede erhvervpsykologer.

Der er ingen særlige uddannelseskrav.

Uddannelsen af lokomotivførere kan enten foregå i en virksomhed eller gennem et træningscenter, da der ikke er krav om ansættelse i en virksomhed.

Eleverne skal beherske engelsk.